

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajokorttilain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan ajokorttilain opetuslupasäännöksiä muutettaviksi. Laista kumottaisiin säännökset opetuslupaopetukseen valmistavasta yhteisopetuksesta ja muusta autokoulussa annettavasta opetuksesta perusvaiheen aikana. Opetuslupaopettaja voisi antaa kuljettajantutkintoon pääsemisen edellytyksenä olevan opetuksen. Muutoksilla kohotuullistettaisiin opetusluvalla suoritettavan ajokortin kustannuksia ja poistettaisiin ope-

tuksen saatavuudesta muodostuneet esteet opetuslupavaihtoehdon valinnassa.

Opetuslupamenettelyä kehitettäisiin lisäämällä opettajan kokeen vaativuutta ja tarkistamalla opetusajoneuvojen hyväksymistä koskevia vaatimuksia. Opetusluvalla opetetavien määrää rajoitettaisiin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Kuljettajaopetuksen antamisesta opetusluvalla säädetään ajokorttilain (386/2011) 4 luvussa. Lain 39 §:n mukaan opetusluvan myöntämisen edellytyksenä on 25 vuoden vähimmäisikä, mopo-opetuksessa 21 vuotta, sekä vaatimukset opetuksen luokkaa vastaavasta ajokortista, opetettavia asioita koskevan opettajan kokeen suorittamisesta, sopivuudesta opetustehtävään henkilökohtaisten ominaisuuksien puolesta ja opetusajoneuvon hyväksymisestä opetusajoneuvoksi. B-luokassa opetuslupa kattaa kuljettajantutkintoon pääsemisen edellyttämän opetuksen pimeällä ja liukkaalla ajamisen opetusta lukuun ottamatta. Luvan voimassaolo päättyy, kun kuljettajantutkinto on suoritettu. Ajokortin saamisen jälkeistä harjoitteluvaiheen ja syventävän vaiheen opetusta varten on haettava eri lupa ja hakijalla on lisäksi oltava ajokorttilain mukainen liikenneopettajakelpoisuus. Tiukemmalla opettajan kelpoisuusvaatimuksella varmistetaan opetuksen antaminen sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opetuslupa myönnetään luvassa määrätyn oppilaan opettamista varten ja sen voimassa-

oloaika ja myöntämisaikajankohta määräytyvät suoritettavan ajokortin luokan mukaan. B-luokassa määräajat ovat muita pitemmät. B-luokan opetuslupa voidaan myöntää vuotta ennen ajokortti-ian saavuttamista ja lupa on voimassa kaksi vuotta. Muu opetuslupa voidaan myöntää korkeintaan vuotta ennen ajokortti-ian saavuttamista ja lupa on voimassa yhdeksän kuukautta. Opettajankoe on luokkakokohtainen ja voimassa kolme vuotta. Henkilöllä samanaikaisesti voimassa olevien opetuslupien määrä on rajattu kahteen.

Ajokorttilain 35 §:ssä säädetään kuljettajaopetuksen tavoitteista ja pykälän 2 ja 3 momentissa moottoripyörän ja AM-luokan ajokorttia varten annettavan opetuslupaopetuksen erityisistä tavoitteista, joihin pyritään opettajan ja opetettavan yhteisopetuksella autokoulussa. Auton B-luokan ajokorttia varten annettavan opetuksen yhteisopetusvaatimuksista säädetään 41 §:ssä. Ennen opetuksen aloittamista opettajan on osallistuttava yhdessä opetettavan kanssa opetusta ohjaavaan ja turvallisuuskysymyksiä käsittelevään koulutukseen autokoulussa. Oppimisen ja ajotaidon edistymistä seurataan autokoulussa tapahtuvalla arviointikäynnillä. Opetuksen

määristä ja sisällöistä säädetään tarkemmin ajokorteista annetulla valtioneuvoston asetuksella (423/2011). Mainitun asetuksen 16 §:n mukaan yhteisopetuksen määrä on 3 tuntia teoriaopetusta ja 1 tunti ajo-opetusta. AM-luokassa yhteisopetuksen määrä on 1 tunti teoriaopetusta, joka kattaa mopoa ja kevyttä nelipyörää varten annettavan opetuksen, vaikka kummatkin ajo-oikeudet on muuten suoritettava erikseen. Moottoripyöräopetuksessa yhteisopetuksen määrä on 2 tuntia teoriaopetusta. Lisäksi B-luokan perusvaiheen opetukseen sisältyvä pimeällä ja liukkaalla ajamisen opetus on suoritettava autokoulussa. Henkilö, jolla on ajokorttilain mukainen liikenneopettajalupa, voi antaa opetusluvalla opetuksen, joka muuten olisi annettava autokoulussa.

Opetuslupaopetuksen opetusvaatimusten tavoitteena on kehittää opetuslupaopetusta yhdenmukaisesti ammattiopetuksen kanssa ammattiopetukseen tukeutuen. Vastaavia malleja on käytössä muissakin maissa. Koulutusvaatimusten tarvetta puoltavat myös opetuslupaperusteissa tapahtuneet muutokset. Uudistuksen yhteydessä opetusluvan myöntäminen vapautettiin tarkoituksenmukaisuusharkinnasta ja perheenjäsenyysvaatimuksesta.

Lakiesitystä vuonna 2010 valmisteltaessa opetuslupaopetuksen koulutusvaatimusten arvioitiin nostavan perusvaiheen ajokorttikustannuksia keskimäärin noin 350–400 eurolla opetusvaatimusten vuoksi. Käytännössä koulutuksesta aiheutuvat kustannukset ovat olleet huomattavasti suuremmat. Autokoulut hinnoittelevat antamansa opetuksen erilaisina paketteina, mutta mainittujen opetuskokonaisuuksien kohdalla hinnat ovat vaihdelleet keskimäärin 395–900 euron välillä. Liikenteen turvallisuusviraston mukaan opetuslupaopetuksessa ajokortin kustannukset ovat 785–1 610 euron luokkaa, kun ne ennen 19.1.2013 olivat 270–520 euron luokkaa. Autokouluopetuksen hinta määräytyy markkinoilla. Opetusta antavat autokoululuvalle toimivat autokoulut, jotka hinnoittelevat antamansa koulutuksen.

B-luokassa ajokortin saamisen jälkeinen koulutus annetaan ammattiopetuksessa, vaikka perusvaiheen opetus on saatu opetusluvalla. Tämän tarkoituksena on varmistaa ope-

tuksen antaminen sen tavoitteiden mukaisesti. Kuljettajakoulutus uudistuksen yhteydessä koulutuksen vaiheistusta muutettiin ja aiempi toinen vaihe korvattiin harjoitteluvaiheella ja syventävällä vaiheella.

Uudistuksen yhteydessä liitettiin opetuslupaopetukseen vaatimuksia opetuksesta myös autokoulussa ja autokoulussa annettavan koulutukseen ajo-opetusvaatimuksia lisättiin. Opetuslupaopetuksessa ei aiemmin ollut opetusvaatimuksia, kun taas autokouluopetusta koskevat vähimmäisvaatimukset. Autokouluopetuksen määrän lisäys sijoittuu sekä tutkintoa edeltävään perusvaiheen että ajokortin saamisen jälkeisen harjoitteluvaiheen opetukseen ja harjoitteluvaiheen 1 tunti teoriaopetusta siirrettiin perusvaiheen opetuksesta. Syventävän vaiheen opetus annetaan kaikille ammattiopetuksessa ja se vastaa määrältään aiempaa toisen vaiheen opetusta.

Uudistuksen yhteydessä arvioitiin lisäopetusvaatimusten kustannuksia, ei ajokortin hankkimisen kokonaiskustannuksia. Ajokorttikustannuksia aiheutuu koulutusvaatimusten ohella ajokortin hakemiseen tarvittavista valokuvista, todistuksista, B-luokassa opettajan ajohallintalaitteista ja viranomaismaksuista. Kustannusten lisäys kuljettajaopetuksen kokonaisuutensa lisäystä neljästä ajoopetustunnista arvioitiin 240 euroksi autokouluopetuksessa. Harjoitteluvaiheen kustannukset arvioitiin 120 euroksi. Syventävän vaiheen kustannuksia ei arvioitu erikseen, koska aiempaa toista vaihetta vastaavaan opetukseen ei ehdotettu muutoksia. Kun perusvaiheen opetuskustannukset arvioitiin aiemmin autokouluopetuksessa 1 600–1 800 euroksi, muutosten arvioitiin nostavan ne keskimäärin 1 900–2 100 euroon. Liikenteen turvallisuusviraston mukaan ajokortin hankkimisen kokonaiskustannusten arvioidaan olevan autokouluopetuksessa 1 700–3 100 euron luokkaa kun ne ennen 19.1.2013 olivat noin 1 800–2 260 euron luokkaa.

Laajan kansalaispalautteen mukaan opetuslupavaihtoehdon käyttöä on käytännössä rajoittanut se, ettei opetuksen aloittamisen edellyttämää yhteisopetusta ole ollut kaikin paikoin tarjolla ainakaan kohtuullisella etäisyydellä. Vaikka suuri osa autokouluista tarjoaa esimerkiksi B-luokan opetusta, kansalaispalautteen mukaan ongelmia esiintyy yhä

käytännössä. Suomen Autokoululiitto ry:n teettämän asiakaskyselyn mukaan yhteisopetusta ei koettu kovin hyödylliseksi (keskiarvo 2.73 asteikolla 2 = ei kovin hyödyllinen, 3 = hyödyllinen ja 4 = erittäin hyödyllinen) ja opetuksen katsottiin tukevan opetuslupaopetusta vain tyydyttävästi (keskiarvo 2.95 asteikolla 2 = tyydyttävästi, 3 = hyvin ja 4 = erinomaisesti).

Samoja ongelmia yhteisopetuksen saataavuudessa on ollut mopo-opetuksessa. Lisäksi mopo-opetuksen kohdalla on arvosteltu vaatimusta opetusajoneuvon muutoksastuksesta, mitä on pidetty pelkkänä rahastuksena, koska ajoneuvon ei vaadita mitään toimenpiteitä tehtäviksi eikä sen liikennekelvottomuutta mitenkään toimenpiteen yhteydessä tarkasteta. Mopo-opetuksessa yhteisopetustunnin kustannus on ollut keskimäärin 100 euron luokkaa. Mopon muutoksastuksen hinta on 60 euroa. Tyytymättömyyttä on yleensä herättänyt myös yhteisopetuksen vaatimus siitä, että opettajan on esimerkiksi useampaa lastaan opettaessaan käytävä opetus erikseen kaikkien kanssa.

Ennen 19.1.2013 opetuslupia myönnettäessä noudatettiin tarkoituksenmukaisuusharkintaa ja opetuslupaopetuksen osuus oli keskimäärin 10–20 % ajokortin suorittajista. Myönnettyjen opetuslupien määrät kasvoivat ennen uudistuksen voimaantuloa, minkä on osaltaan katsottu heijastuvan vuoden 2013 lupien määrissä. Esimerkiksi vuoden 2012 joulukuussa myönnettiin kaksinkertainen määrä opetuslupia vuoden 2011 joulukuuhun verraten. Tammikuussa 2013 myönnettyistä luvista 59 myönnettiin ajokorttilain voimaantulon jälkeen. Mopokortin koulutusvaatimukset tulivat voimaan kesäkuun alusta 2011. Opetus voidaan antaa opetusluvalla.

Myönnettyjen opetuslupien määrät ovat kaikissa luokissa, ellei toisin todeta:

Vuonna 2010	9 515
Vuonna 2011	10 353
Vuonna 2012	12 875
Vuonna 2013	4 238 (tilanne 17.9 mennessä)
Joulukuussa 2012	1 465
Joulukuussa 2011	745

Tammikuussa 2013	1 400
Tammikuussa 2012	701
Helmikuussa 2013	456
Helmikuussa 2012	794
Maaliskuu 2013	487
Maaliskuu 2012	1 087
Huhtikuu 2013	661
Huhtikuu 2012	1 067
Huhtikuu 2011	871
Huhtikuu 2010	836

Luokissa B, A1 ja A2 ajokorttilain voimaantulon 19.1.2013 jälkeen myönnettyjen lupien määrät:

Tammikuu	59
Helmikuu	438
Maaliskuu	470
Huhtikuu	642
Toukokuu	638
Kesäkuu	537
Heinäkuu	620
Elokuu	543
Syyskuu	291 (tilanne 17.9 mennessä)

2 Ehdotetut muutokset

Ajokorttikustannusten kohtuullistamiseksi opetuslupaopetuksessa ja opetuslupavaihtoehdon valintaa rajoittaneiden autokouluopetuksen saatavuuteen liittyneiden esteiden poistamiseksi ehdotetaan opetuslupaopetuksen liitetyt autokouluopetusta perusvaiheen opetuksessa koskevat vaatimukset ajokorttilain 4 luvusta kumottaviksi. Muutosten johdosta opetuslupaopetuksesta muodostuisi todellinen vaihtoehto autokouluopetukselle, mikä se saadun kansalaispalautteen perusteella ei enää ole. Harjoitteluvaiheen ja syventävän vaiheen opetukseen ei ehdoteta muutoksia. Liikenne- ja viestintäministeriön tarkoituksena on käynnistää selvitystyö, jonka yhteydessä arvioidaan myös ajokortin suoritusvaatimusten muutostarpeita laajemmin. Selvitystyön tulosten arvioidaan olevan käytettävissä vuonna 2014.

Ajokorttilain 35 §:n 2 ja 3 momentin, 41 §:n ja 43 §:n 2 momentin säännökset yhteisopetuksesta ja vaikeissa olosuhteissa ajamisen opetuksesta autokoulussa kumottaisiin. Opetuslupan saaja voisi aiempaan tapaan antaa kuljettajantutkintoon pääsemiseksi vaadittavan perusvaiheen opetuksen. Estettä opetuspalvelujen ostamiseen autokoulusta ei olisi. Muutosten johdosta 41 § kumottaisiin ja osia sen 2 ja 5 momentista siirrettäisiin ehdotettuun 43 §:ään. Muuten ehdotettuun 42, lakiin lisättävään uuteen 42 a ja 43 §:ään koottaisiin säännökset nykyisestä 42 ja 43 §:stä. Ehdotettuun 42§:ään koottaisiin opetuslupan myöntämiseen liittyvät säännökset, 42 a §:ään opetuslupan voimassaoloa koskevat säännökset ja 43 §:ään opetuslupaopetuksen toteuttamiseen liittyvät säännökset ja 43 §:n otsikko muutettaisiin. Ehdotettuihin muutoksiin liittyen ajokorteista annetun valtioneuvoston asetuksen (423/2011) yhteisopetusta koskevat 13 ja 16 § tultaisiin kumoamaan.

Opetuslupaopettajan vaatimuksiin ei ehdoteta muutoksia. Harjoitteluvaiheen ja syventävän vaiheen opetusta opetusluvalla antavalta vaadittaisiin edelleen 39 §:n 3 momentissa säädetty ajokorttilain mukainen liikenneopettajalupa, millä varmistetaan opetuksen antaminen opetukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Sama vaatimus koskisi edelleen opetusta moottoripyörän luokan korottamiseksi lähinnä ylempään luokkaan alemmassa luokassa saadun kokemuksen perusteella, koska tällöin ei vaadita kuljettajantutkintoa.

Lain 39 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua opettajan koetta opetettavista asioista kehitettäisiin opetuksen ohjaukseen ja turvallisuusseikkojen huomioon ottamiseen liittyvillä aiheilla. Opettajan kokeeseen lisättäisiin kysymyksiä ja kokeen arvostelua kiristettäisiin. Koemenettelyllä parannettaisiin ja laajennettaisiin opetuslupaopettajan näkemystä liikenneopetuksesta. Lisäksi opetuslupaopetuksen antamisen edellytyksiä parannettaisiin internet-sivuja kehittämällä. Mainitun pykälän 4 momentissa olevaan opettajan kokeen kolmen vuoden voimassaoloaikaan ei ehdoteta muutoksia.

Valvonnan edellytysten pysyttämiseksi ja väärinkäytösten ehkäisemiseksi ehdotetaan opetuslupa 42 §:n 1 momentissa edelleen

myönnettäväksi nimetyn henkilön opettamista varten. Opetuslupa olisi edelleen luokkasidonnainen opetuksen erojen vuoksi. Luvassa yksilöitäisiin luokka ja AM-luokassa myös ajoneuvotyyppi, jonka opetusta varten lupaa on haettu ja jonka osalta hakija on osoittanut täyttävänsä vaatimukset. Opetuslupaopettajan koe on edelleen luokka- ja ajoneuvoryhmäkohtainen sikäli kuin se koskee AM-luokkaa. Harmaan talouden ja luvattoman autokoulutoiminnan ehkäisemiseksi ehdotetaan mainitussa momentissa opetusluvalla opetettavien määrää rajoitettavaksi, mikä korvaisi nykyisin 42 §:n 2 momentissa olevan rajoituksen enintään kahdesta samanlaisesta voimassa olevasta luvasta. Opetuslupien määrä rajattaisiin enintään kuuteen kolmessa vuodessa, mikä kattaisi useimmissa tapauksissa opetustarpeet. Rajoitus voisi esimerkiksi useampilapsisessa perheessä estää opetuksen antamisen, jos vaikkapa mopon, moottoripyörän ja auton ajokortteja suoritettaisiin useampia lyhyin väliajoin. Rajoituksesta ehdotetaan voitavan poiketa, jos kysymys olisi perhe- tai huoltajuussuhteesta opettajan ja opetettavan välillä. Vanhempi tai isovanhempi voisi saada luvan ilman vaatimusta huoltajuudesta. Rajoitukset huomioitaisiin lupahakemuksia käsiteltäessä. Myönnettyä lupaa ei voisi uusida ilman pätevää syytä. Määrää koskevaa rajoitusta ei sovellettaisi 42 a §:n 4 momentissa tarkoitettuun myönnetyn luvan uusimiseen. Muulta osin 42 § vastaisi asiallisesti nykyisiä säännöksiä.

Ajokorttilain 42 a §:ään sisältyisivät opetuslupan voimassaoloa koskevat säännökset. B-luokan luvan myöntämistä koskeva 1 momentti olisi asiallisesti ennallaan. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan sisällytettäväksi harjoitteluvaiheen ja syventävän vaiheen opetuslupaa koskeva säännös, joka korvaisi nykyisen 43 §:n 4 momentissa olevan syventävän vaiheen opetuslupan myöntämistä koskevan säännöksen. Sen mukaan harjoitteluvaiheen ja syventävän vaiheen opetuslupa myönnettäisiin samalla luvalla ja syventävän vaiheen opetuksen aloittamiseen sovellettaisiin 38 §:n 2 momentin säännöksiä kolmen kuukauden määräajasta, joka vastaisi nykyistä säännöstä syventävän vaiheen opetuslupan aikaisimmasta mahdollisesta myöntämisaikakohdasta. Tämän opetuslupan voimassaoloajaksi ehdo-

tetaan yksi vuosi. Ajokorttilain 38 §:n 2 momenttiin sisältyisi myös vaatimus harjoitteluvaiheen suorittamisesta ennen syventävää vaihetta. 42 a §:n 3 momenttiin sisällytettäisiin vastaava säännös kuin mikä koskee B-luokan opetusluvan voimassaolon päättymistä. Opetuslupa annetaan määräajaksi opetuksen antamista varten, mutta sen voimassaolo päättyy, kun opetustehtävä on saatettu päätökseen. B-luokassa voimassaolo päättyy, kun kuljettajantutkinnon ajokoe on suoritettu. Säännös olisi asiallisesti ennallaan. AM-luokassa opetusluvan voimassaolo päättyisi vastaavasti mopon käsittelykokeen tai kevyen nelipyörän ajokokeen suorittamiseen. Säännöksessä huomioitaisiin myös ne tapaukset, jolloin ajokortin saamiseksi ei vaaditaisi tutkintoa, kuten esimerkiksi korotettaessa moottoripyöräluokkaa opetuksella tai harjoitteluvaiheen ja syventävän vaiheen opetuksessa. Opetus on annettu silloin, kun siitä on annettu opetustodistus. Muulta osin säännökset vastaisivat asiallisesti voimassa olevaan 42 ja 43 §:ään sisältyviä säännöksiä.

Lain 43 § ehdotetaan koskemaan opetuslupaopetuksen toteuttamista ja pykälän otsikko muutettavaksi tämän mukaisesti. Pykälän 1 momentin mukaan opetuksen sisältöön ja ajoneuvon kuljettajaan ajo-opetuksessa sovellettaisiin autokouluopetusta koskevia säännöksiä, mikä vastaa nykyiseen 41 §:n 2 momenttiin sisältyvää säännöstä. Opetuksen aloittamiseen sovellettaisiin autokouluopetuksen aloittamista koskevia 38 §:n säännöksiä, mikä vastaa mm. nykyistä mopo-opetusta 41 §:n 3 momentissa koskevaa säännöstä. Ajo-opetusta liikenteessä voitaisiin edelleen antaa vasta opetettavan täytettyä 15 vuotta myös mopo-opetuksessa.

Ajokorttilain 43 §:n 2 momenttiin sisältyisivät säännökset ajo-opetukseen käytettävää ajoneuvosta, mikä vastaa moottoripyöriä ja AM-luokkaa koskevia säännöksiä 41 §:n 3 momentissa. Ajo-opetus olisi annettava suoritettavan ajo-oikeuden luokkaa ja AM-luokassa ajoneuvon tyyppiä vastaavalla ajoneuvolla eli sen luokan ajoneuvolla, jonka ajokortin suorittamisesta on kysymys. AM-luokassa opetus olisi annettava mopolla tai kevyellä nelipyörällä siitä riippuen, kumman ajoneuvotyyppin ajo-oikeutta haetaan. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan opetuksessa

olisi käytettävä opetusajoneuvoksi hyväksytyä ajoneuvoa, jos tällainen hyväksyminen 39 §:n 1 momentin 5 kohdan tai 40 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan vaaditaan. Koska harjoitteluvaiheen ja syventävän vaiheen opetuksessa käytettävässä ajoneuvossa ei vaadita ajohallintalaitteita opettajaa varten, rajoitettaisiin 39 §:n 1 momentin 5 kohta koskemaan vain perusvaiheen opetusta. 43 §:n 2 momentin säännös korvaisi 42 §:n 4 momentissa olevan säännöksen opetusajoneuvon merkitsemisestä lupaan, koska ajoneuvon tarkempaa yksilöimistä luvassa ei pidetä tarpeellisena.

Lisäksi ehdotetaan opetukseen käytettävän ajoneuvon hyväksymistä koskevia vaatimuksia muutettaviksi. Ajoneuvojen hyväksynnästä annetun valtioneuvoston asetuksen (1244/2002) muutuskatsastusta koskevan 25 §:n i kohdan mukaan vaaditaan muutuskatsastus, kun ajoneuvoa ryhdytään käyttämään kuljettajaopetukseen. Tämän mukaisesti on opetusajoneuvojen vaatimuksena ajokorttisäännöksissä ollut, että ajoneuvo on hyväksyttävä opetusajoneuvoksi muutuskatsastuksessa. Säännös velvoittaa esimerkiksi mopon hyväksymiseen muutuskatsastuksessa, vaikka ajoneuvon ei tehdä mitään muutoksia eikä sitä muutenkaan tarkasteta.

Opetuslupaopetuksessa käytettävän ajoneuvon hyväksymistä koskeva vaatimus ehdotetaan asetettavaksi siten, että ajoneuvon hyväksyminen opetusajoneuvoksi vaaditaan vain silloin, kun opetusajoneuvon vaaditaan sen rakenteeseen tai toimintaan vaikuttavia muutoksia. Sen johdosta, että ajoneuvo on varustettava opetusajoneuvon tunnuksella eli tasasivuisella kolmiolla ja vastaavalla kyltilä, joka autokouluajoneuvoissa vaaditaan, ei olisi tarpeen vaatia erityistä muutuskatsastuksella tapahtuvaa hyväksymistä. Ajokorttilain 39 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan edellytyksenä B-luokan opetusluvan myöntämiselle on, että opetuslupaopetuksessa käytettävä ajoneuvo on hyväksytty opetusajoneuvoksi muutuskatsastuksessa. Vastaava vaatimus ehdotetaan asetettavaksi muiden luokkien opetuslupaopetuksessa käytettäville ajoneuvoille ajokorttilain 40 §:n 1 momenttiin lisättävässä 6 kohdassa, jos ajoneuvon vaaditaan opettajan ajohallintalaitteet. Vastaavan muutoksen olisi perusteltua koskea

myös autokouluissa käytössä olevien kouluajoneuvojen hyväksymistä. Vaikka autokoulutoiminnassa on kysymys ammattimaisesta toiminnasta, myös autokoulujen kouluajoneuvojen muutokatsastusvelvollisuudesta voitaisiin edellä mainituin edellytyksin luopua.

Opetuksessa käytettävien ajoneuvojen varustelusta opettajaa varten säädetään ajokorttilain 48 §:ään sisältyvän valtuuden nojalla ajokorteista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (423/2011). Mainitun asetuksen 24 §:ssä säädetään kouluajoneuvojen hyväksymisvaatimuksesta. Myös mainittua säännöstä sekä ajoneuvojen hyväksymisestä annettua valtioneuvoston asetusta pitäisi tässä yhteydessä muuttaa. Ajokorteista annetun valtioneuvoston asetuksen 25 §:n mukaan opetuslupaopetuksessa vaatimus opettajan ajohallintalaitteista ei edellytä erillistä opettajan kytkinpoljinta jarrupolkimen lisäksi kuten autokouluopetuksessa vaaditaan. Opettajan ajohallintalaitteet vaaditaan B-luokan auton, kevyen nelipyörän ja C1- tai C-luokan ajokorttia varten annettavassa ajo-opetuksessa. Linja-autossa ja E-luokan kuorma-autovetoisissa ajoneuvoyhdistelmässä ei erillisiä ajohallintalaitteita vaadita, jos opetettavalla on C-luokan ajo-oikeus. Opettajan erillinen jarru tai jarrupoljin vaaditaan myös moottoripyörään, jos opettaja on mukana ajoneuvossa ajo-opetuksen aikana. Edellä mainitun 1 momentin 6 kohdan lisäyksen johdosta myös momentin 5 kohtaa olisi muutettava säädösteknisistä syistä. Ajoneuvojen hyväksynnästä annettuun valtioneuvoston asetukseen myöhemmin erikseen valmisteltavan muutoksen mukaan muutokatsastus edellytettäisiin vain, kun ajoneuvoa ryhdytään käyttämään ajo-opetukseen tekemällä siihen muutoksia. Ajohallintalaitteiden poistaminen ei siten edellyttäisi muutokatsastusta.

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan vuoden 2014 alusta ja sitä sovellettaisiin voimaantulon jälkeen myönnettyihin opetuslupiin. Sen lisäksi lakia sovellettaisiin myös ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti myönnettyihin opetuslupiin niin, että B-luokan perusvaiheen opetuksessa ei voimaantulon jälkeen vaadittaisi yhteisopetusta opetuksen aloittamiseksi ja

opetuksen edistymisen arviointikäyntiä autokoulussa. B-luokassa opetuslupaopettaja voisi antaa kaiken kuljettajantutkintoon pääsemisen edellyttämän opetuksen. Myöskään AM-luokan tai moottoripyörän ajo-oikeuden suorittamista varten annetuissa opetusluvuissa ei opetusta autokoulussa vaadittaisi opetuksen aloittamiseksi. Opetusajossa voitaisiin tämän lain voimaan tultua käyttää myös muuta kuin lupaan merkittyä ajoneuvoa edellyttäen, että se täyttäisi tämän lain vaatimukset. Esimerkiksi B-luokan opetuksessa ajoneuvon olisi oltava opetusajoneuvoksi hyväksyty muutoskatsastuksessa. Opetusajoneuvoksi hyväksyminen näkyisi ajoneuvon rekisteritiedoissa ja se voitaisiin osoittaa ajoneuvon rekisteröintitodistuksella. Opetuslupaopettajan kokeen muutoksista riippumatta ennen tämän lain voimaantuloa suoritettu opettajan koe olisi voimassa säädetyn ajan, kolme vuotta.

3 Esityksen vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Perusvaiheen opetuslupaopetuksesta poistuisivat autokouluopetuksesta aiheutuvat kustannukset. Säästön arvioidaan olevan keskimäärin 650 euron luokkaa, mikä vastaa myös Suomen Autokoululiitto ry:n tekemän selvityksen tulosta jäsenautokoulujen perimän hinnan keskiarvosta ja mediaanista. Lisäksi jäisivät pois opetukseen osallistumisesta aiheutuvat matkakustannukset. Opetukseen liittyviä kustannuksia aiheutuisi edelleen perusvaiheen liukkaalla ajamisen rataopetukseen liittyvistä ratamaksuista, joiden suuruus vaihtelee radan mukaan ollen noin 50–100 euroa. Jos ajoharjoitteluratasäätiön lausunnon mukainen ratakouluuttajan koulutus vaaditaan myös opetuslupaopettajalta, lisäksi se rataopetuksen kustannuksia myös perusvaiheessa. Opettajan jarrupoljin ja sen asentaminen B-luokan autoon maksaa 50–400 euroa ja tällaisen ajoneuvon hyväksyminen opetusajoneuvoksi muutokatsastuksessa 50–100 euroa. Opetuksessa voitaisiin käyttää opetuksen luokkaa vastaavaa opetusajoneuvoksi hyväksyttyä ajoneuvoa. Ajoneuvoa ei enää yksilöittäisi opetusluvassa. Muutoskatsastus jäisi

pois mopoilta ja pääsääntöisesti myös moottoripyöriltä, koska opettajan mukanaolo moottoripyörässä on harvinaista. Mopo-opetuksessa säästö olisi 100 euroa yhteisopetuksesta ja 60 euroa ajoneuvon muutostastuksesta luopumisesta.

Opetusluvalla annettavaan opetukseen sisältyisivät edelleen normaalit ajokortin hankimiskulut opetusluvasta (30 euroa tai 50 euroa, jos opettajia on kaksi), oppilaan ajokorttiluvasta (60 euroa), lääkärinlausunnosta (keskimäärin 100 euroa) ellei hakijalla olisi kouluterveydenhuollosta saatavaa nuorison terveystodistusta, josta ei peritä maksua, valokuvista (noin 20 euroa), jollei niitä löydy valmiiksi rekisteristä esimerkiksi passin tai alemman luokan ajokortin myöntämisen johdosta ja kuljettajantutkinnosta (87 euroa). Mopo-opetuksessa tutkintokustannukset ovat 28 euroa teoriakokeesta ja 25 euroa käsitte-lykokeesta.

Harjoitteluvaiheesta ja syventävästä vaiheesta aiheutuisi edelleen kustannuksia kaikille B-luokan ajokortin suorittajille, koska kaikissa tapauksissa opetus olisi annettava ammattiopetuksessa, joko autokoulussa tai opetusluvalla, jos sen haltijalla on liikenneopettajalupa. Esitykseen ei sisälly näiden vaiheiden opetusta koskevia muutosehdotuksia. Harjoitteluvaiheen opetuksen hinta vuonna 2013 on ollut keskimäärin 180–250 euroa ja syventävän vaiheen 210–460 euroa.

Nimenomaiset koulutusvaatimukset eivät enää olisi esteenä opetuslupavaihtoehdon valinnalle ja opetuksen antamiselle. Opetuslupaopettajan kokeen hinta säilynee 28 eurossa. Kokeella on viranomaisen vahvistama hinta, joka on sama koko maassa.

Opetuslupien määrän rajaaminen enintään kuuteen lupaan kolmen vuoden aikana rajaisi opetuslupan käyttöä nykyisestä, mutta olisi riittävä kattamaan yksityisopetuksen tarpeet. Rajoituksella pyritään estämään harmaata taloutta ja luvattoman autokoulutoiminnan harjoittamista. Voimassa olevien säännösten mukaan henkilöllä voi olla kaksi lupaa samanaikaisesti voimassa, mikä ei ole rajoittanut uuden luvan hakemista uudelle opetettavalle edellisen luvan voimassaolon päätyttyä oppilaan suoritettua hyväksytysti kuljettajantutkinnon. Säännöksiin sisältyvä mahdollisuus poiketa sukulaisuus- tai huoltajuuspe-

rustein rajoituksesta kohtuullistaisi useampilapsisten perheiden tilannetta suoritettaessa useampia kortteja eri luokissa. Opettajan koe olisi voimassa kolme vuotta.

Opetusajoneuvon hyväksymisestä luopuminen mopojen ja moottoripyörien kohdalla, koska opettajan ajohallintalaitteita ei vaadita, säästäisi 60 euroa. Muutosten ei arvioida heikentävän liikenneturvallisuutta, koska tarkastuksia ei ole aikaisemminkaan tehty. Opettajan ajohallintalaitteivaatimus muissa kuin kaksipyöräisissä ajoneuvoissa ehdotetaan edelleen pysyttäväksi opetusajon turvallisuuden vuoksi, jotta opetusajossa kuljettajaksi katsottavalla opettajalla olisi myös edelleen mahdollisuus puuttua ajoneuvon kulkuun. Opetusajoneuvoa ei enää yksilöitäisi esimerkiksi rekisterinumeron perusteella luvassa, mikä mahdollistaisi useamman ajoneuvon käytön opetuksessa. Edellytyksenä olisi, että ajoneuvo täyttäisi säädetyt vaatimukset. Ajoneuvon hyväksyminen opetusajoneuvoksi muutostastuksessa näkyisi ajoneuvon rekisteritiedoissa ja rekisteröintitodistuksessa.

B-luokan kuljettajakoulutus uudistuksen liikenneturvallisuusvaikutuksista ei ole näyttöä, sillä uudistusta koskevan seurannan tuloksia on saatavissa vasta vuoden 2014 aikana. Aiempien säännösten voimassa ollessa suoritettun opettajankokeen hyväksymisen voimassaoloaikansa puitteissa ei arvioida vaikuttavan opetukseen niin, että se heikentäisi liikenneturvallisuutta.

Uudistuksen voimaantulon jälkeisen lupamäärän laskun arvioidaan olevan seurausta myös uudistusta edeltäneestä opetuslupien määrän kasvusta. Lupia haettiin poikkeuksellisen paljon juuri ennen uudistusta.

Liikenneturvallisuusvaikutukset

Hallituksen esityksessä (212/2010) ajokorttilainsäädännön muutoksilla ja kuljettajakoulutuksen uudistamisella arvioitiin kokonaisuutena olevan liikenneturvallisuutta parantavia vaikutuksia. Sen sijaan arvioissa ei eritelty opetuslupamuutosten vaikutuksia. Opetuslupamuutosten tarkoituksena oli kehittää opetusprosessia yhdistämällä autokouluopetuksen ja opetuslupaopetuksen vahvuudet. Autokouluopetuksen vahvuutena pidettiin

ammattimaista opettamista ja opetuslupaopetuksen vahvuutena suurta ajoharjoittelun määrää.

Esitettyjen muutosten ei arvioida heikentävän liikenneturvallisuutta. Opetuslupaprosessin tukemiseksi lisätään opetuslupaopettajan kokeen vaativuutta. Lisäksi opetuslupaopetuksen ohjaamiseksi parannetaan opetuslupaopettajia palvelevaa Liikenteen turvallisuusviraston internet-sivustoa.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Opetuslupaopettajan kokeen vaativuuden lisääminen ja internet-sivujen kehittäminen edellyttävät Liikenteen turvallisuusviraston toimenpiteitä. Muutostyöt ovat kertaluonteisia ja osin olemassa olevien tehtävien kehittämistyötä. Henkilötyövuosina arvioiden lisätyö on vähäinen.

Yritysvaikutukset

Opetuslupavaatimuksista luopumisella olisi vaikutuksia niille autokouluille, joissa on lisäinvestoinneilla varauduttu opetuksen antamiseen ja koulutettu henkilökuntaa uuteen opetusmalliin oletuksella, että uusi liikemalli tuo heille jatkossakin opetuskyyntä. Esitys saattaa heikentää näiden investointien kannattavuutta ja työtilannetta ennakoidusta. Suomen Autokoululiitto ry:n lausunnon mukaan äkillisestä lainsäädännön muutoksesta aiheutuu huomattavia menetyksiä yksityisille autokouluille sekä liitolle satojen tuhansien eurojen kustannukset. Liitto on järjestänyt kuljettajakoulutusudistukseen liittyvää koulutusta sekä tuottanut mm. erilaista opetusmateriaalia ja verkko-ohjelmia. Uuden lainsäädännön mukaisia oppikirjoja on valmistettu 30 000 painos. Yrityskohtaisesti kustannuksia on aiheutunut lähes 400 opetusta antavalle autokoululle.

Ajokortin hinta on keskeinen tekijä ajokortin suorittamistapaa harkittaessa. Korkea hinta voi muodostua esteeksi ajokortin hankinnalle, joka Suomen maantieteellisesti hajanaisessa yhteiskunnassa saattaa estää muun muassa työllistymisen ja muun välttämättömän liikkumisen. Opetuslupa on aiemmin mahdollistanut hinnaltaan selkeästi edullisemman tavan ajokortin perusopetuksen an-

tamiseen. Markkinoilla määräytyneet hinnat ylittivät kuitenkin huomattavasti sen, mitä pidettiin kohtuullisena opetusluvan opetusvaatimuksista säädettyä. Tästä syystä on yhteiskunnallisesti perusteltua palauttaa tilanne tältä osin lakimuutosta edeltäneeseen tilanteeseen poistamalla autokoulussa annettava opetusta koskevat vaatimukset. Opetuksen määristä tinkimällä voitaisiin madaltaa opetuskustannuksia, mutta siitä aiheutuisi joka tapauksessa uusia kustannuksia esimerkiksi opetusmateriaalin muutostarpeista johtuen. Vaikka esitetyt muutokset voivat aiheuttaa ennakoimattomuuden vuoksi haittaa autokoulualan yrityksille ja liitolle, autokouluopetusta selkeästi edullisemmän opetuslupajärjestelmän hyödyt ovat kuitenkin yhteiskunnallisesti suuremmat.

Autokoululiiton lausunnon mukaan muutoksesta aiheutuu 70 liikenneopettajan työtömyys ja erityisesti pienillä paikkakunnilla koulut harkitsevat toiminnan lakkauttamista kannattamattomana kysynnän hiipuessa. Käytännössä tämä johtaa Autokoululiiton mukaan autokoulupalvelujen saatavuuden heikkenemiseen.

Autokoululiiton lausunnossa on autokoulun ja asiakkaan välisestä opetus sopimuksesta johtuviin kuluttajanäkökohtiin vedoten vaadittu voimaantulon lykäämistä vuoden 2015 alkuun. Kuluttaja-asiamiehen näkemyksen mukaan voimassa olevat opetus sopimukset eivät kuitenkaan olisi este muutosten toteuttamiselle, koska lain tavoitteena on parantaa kuluttajan asemaa.

Kouluajoneuvojen hyväksymisvaatimusten muutokset poistaisivat muutoskatsastusvelvollisuuden uusilta käyttöön otettavilta kaksipyöräisiltä kouluajoneuvoilta, millä olisi vaikutusta katsastustoimipaikoille. Koska kaksipyöräisissä opetuslupa- ja kouluajoneuvoissa ei vaadita ylimääräisiä ajohallintalaitteita, muutoskatsastusvaatimus opetuslupaa varten ei ole osoittautunut perustelluksi näille ajoneuvoille. Myös autokoulujen kaksipyöräisten kouluajoneuvojen muutoskatsastusvaatimus jäisi pois sitä mukaa kun kalustoa uusitaan. Kaksipyöräisten opetuslupa- ja kouluajoneuvojen hyväksymisvaatimusten poistuminen vähentäisi muutoskatsastuksia katsastustoimipaikoilla, mutta ei merkittävä-

ti. Vuonna 2012 opetuslupaopetusta käytettiin moottoripyörän ajokortin saamiseksi noin 30 kertaa. Mopon ja kevyen nelipyörän opetukseen opetuslupia myönnettiin vuonna 2012 noin 700 kappaletta. Autokoulujen kouluajoneuvojen kohdalla jäisivät pois uuden kaluston käyttöönottoon liittyvät muutostastukset sitä mukaa kun kalustoa uusitaan. Käytännössä aikaa ei ole käytetty näiden ajoneuvon tarkastamiseen, koska ajoneuvoihin ei vaadita ylimääräisiä ajohallintalaitteita.

4 Asian valmistelu

Lakiesitys on valmisteltu virkatyönä liikenne- ja viestintäministeriössä yhteistyössä Liikenteen turvallisuusviraston kanssa. Liikenteen turvallisuusvirasto on selvittänyt autokoulussa annettavan opetuksen hintoja ja arvioinut esityksen vaikutuksia. Esityksessä on käytetty poliisilta ja Liikenteen turvallisuusvirastolta saatuja tietoja myönnettyjen opetuslupien määrästä.

Esitysluonnoksesta on pyydetty liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunnan jäsentahojen sekä Suomen Autokoululiitto ry:n ja katsastustoimialan lausunnot. Neuvottelukunta on liikenne- ja viestintäministeriön neuvoo-antava elin liikenneturvallisuusasioissa ja siinä ovat edustettuina keskeiset ministeriöt, keskusvirastot, Suomen Kuntaliitto, Liikennevakuutuskeskus ja Liikenneturva.

Lisäksi lausunnon antoivat Autoliitto ry., Jyväskylän liikenneopettajaopisto ja Oulun seudun ajoharjoitteluratasäätiö.

Lausunnoissa kannatettiin yleisesti pikaisia toimenpiteitä, jos ongelmia havaitaan, mutta toisaalta Liikenneturvan, Liikennevakuutuskeskuksen, Autokoululiiton ja liikenneopettajaopiston lausunnoissa korostetaan, ettei liikenneturvallisuusvaikutuksista B-luokassa ole vielä näyttöä. Autokoululiiton lausunnoissa vastustetaan yhteisopetusmallista luopumista, koska pitkään valmisteltu malli toteuttaa kotimaisia ja ulkomaisia kokemuksia ja joka on valmisteltu eri tahojen yksimielisellä kannatuksella. A-Katsastus Oy:n lausunnoissa todetaan, että tutkintoja vastaanottavien kokemukset opetusluvalla opetuksen saaneista tukevat uusimuotoiselle koulutukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Tutkintoon tulevien menestys tutkinnossa on parantunut

ja käsittelytaidon ohella on kiinnitetty huomiota muuhunkin.

Koska esityksessä ei ehdoteta palattavaksi perhemalliin, opettajan kokeen kehittämistä on kannatettu mm. opetussuunnitelmien tavoitteiden ja liikenneturvallisuusvaatimusten huomioimiseksi. Eräissä lausunnoissa on tosin korostettu, ettei opetusta voida korvata kuin osin kokeen kehittämisellä. Autoliiton mukaan tarvetta kokeen tiukentamiseen ei ole osoitettu, mutta sen lausunnossa samoin kuin eräissä muissakin lausunnoissa korostettiin, että kokeeseen valmistautuvan käytettävissä tulisi riittävän ajoissa olla kattavasti käytettävissä kokeeseen valmistautumista tukevaa aineistoa. Autokoululiiton mukaan opettajalta olisi vaadittava myös ajokoe.

Opetuksessa käytettävää ajoneuvoa koskevia ehdotuksia on pääosin kannatettu. Yksityisten Katsastustoimipaikkojen Liitto ry vastustaa kaksipyöräisten muutostastusvaatimuksesta luopumista ja Autokoululiitto esittää opetuslupa-ajoneuvon varustelua vastaavin polkimin kuin kouluauton.

Autokoululiiton lausunnon mukaan opetuspalvelujen saatavuus on erinomainen ja liiton tekemän asiakaskyselyn perusteella tyytyväisyys opetukseen on ollut hyvä. Lausunnossa todetaan muutoksista aiheutuvan yritysten lopettamisista ja noin 70 liikenneopettajan työn loppumisen. Liitto ja autokouluopettajat ovat investoineet mm. uusiin tietokoneohjelmiin, opetusvälineisiin, liikenneopettajien kouluttamiseen ja oppimateriaaliin. Lausunnon mukaan liikenneturvallisuuden parantamisen sijaan esityksen perusteena on työn hinta, 70–80 euroa tunnissa, mikä vastaa normaalia palvelun hintaa Suomessa. Jos muutosta ei hylätä, Autokoululiiton mukaan muutos voisi tulla voimaan aikaisintaan vuoden 2015 alusta. Kuluttaja-asiamiehen kannanoton mukaan voimassa oleva opetus sopimus ei ole esteenä lainsäädännön muuttamiselle, kun sen tavoitteena on parantaa kuluttajan asemaa.

Autoliitto esittää riippumatonta tutkimusta ajohallintalaitteiden välttämättömyydestä sekä harjoitteluvaiheen hyödyllisyydestä ja kustannusvastaavuudesta. Sen mukaan teoriaopetusta olisi kehitettävä.

Ajoharjoitteluratasäätiön lausunnoissa todetaan radanpitäjän asettamasta ajoharjoittelu-

radalla opetukseen ohjaavasta koulutusvaatimuksesta ja epäillään opetuslupaopettajien valmiutta maksaa 200 euron maksu perusvaiheen käynnistä radalla. Myös Autokoulu-liiton lausunnossa todetaan liikenneopettajilta vaadittavasta rataopetuskortista.

Lausunnoissa esitetyt kannanotot on pyritty ottamaan huomioon lakiehdotuksessa tai sen perusteluissa.

5 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki**ajokorttilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ajokorttilain (386/2011) 35 §:n 2 ja 3 momentti ja 41 §,
 sellaisina kuin niistä ovat 35 §:n 3 momentti ja 41 § laissa 1081/2012,
muutetaan 39 §:n 1 momentin 5 kohta, 40 §:n 1 momentin johdantokappale ja 5 kohta sekä
 42 ja 43 §,
 sellaisina kuin niistä ovat 40 §:n 1 momentin johdantokappale ja 5 kohta laissa 1081/2012,
 sekä
lisätään 40 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 1081/2012, uusi 6 kohta ja lakiin
 uusi 42 a § seuraavasti:

39 §

B-luokan opetusluvan myöntämisen perusteet

Opetusluvan myöntämisen edellytyksenä B-luokan ajokorttia varten annettavaan kuljettajaopetukseen on, että:

5) perusvaiheen opetuksessa käytettävässä ajoneuvossa on tarvittavat ajohallintalaitteet opettajaa varten ja ajoneuvo on muutostastuksessa hyväksytty opetusajoneuvoksi.

40 §

Opetuslupaperusteet muuhun kuin B-luokan opetukseen

Muun kuin B-luokan opetusluvan myöntämiseen sovelletaan 39 §:n säännöksiä seuraavin poikkeuksin:

5) A1-, A2- tai A-luokan opetuslupaa 24 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun opetuksen antamiseksi hakevalla on oltava liikenneopettajalupa ja moottoripyörällä ajo-opetusta antavan opettajan kelpoisuus taikka Liikenteen turvallisuusviraston hyväksymä muu kouluttajakoulutuksella tai sitä vastaavalla kokemuksella saavutettu kelpoisuus moottoripyöräkoulutuksen antamiseen;

6) 39 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu hyväksyminen opetusajoneuvoksi edellytetään vain, jos opetusajoneuvossa on oltava ajohallintalaitteet opettajaa varten.

42 §

Opetusluvan myöntäminen

Opetusluvan myöntää poliisi. Lupa on merkittävä luvanhaltija, opetettava sekä ajo-oikeuden luokka. AM-luokan opetuslupa on lisäksi merkittävä ajoneuvotyyppi, jota koskevaan kuljettajaopetukseen lupa oikeuttaa.

Hakijalle voidaan myöntää enintään kuusi opetuslupaa kolmen vuoden aikana, ellei opettaja ole opetettavan vanhempi, isovanhempi, huoltaja, lapsi, lapsenlapsi tai sisarus.

Opetuslupa saadaan myöntää kahdelle ja opetettavia saa olla kaksi, jos opettaja tai opettajat ovat opetettavan tai opetettavien vanhempia, isovanhempia, huoltajia, lapsia, lapsenlapsia tai sisarusia.

Opetuslupa saadaan myöntää kahdelle, jos he ovat 40 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetussa oppisopimussuhteessa olevia opettajia.

Jos opetuslupa myönnetään kahdelle, toinen heistä on nimettävä vastuulliseksi opettajaksi, joka antaa opetustodistuksen.

42 a §

Opetusluvan voimassaolo

B-luokan opetuslupa lyhytaikaisen ajokortin suorittamista varten myönnetään kahdeksi vuodeksi ja aikaisintaan vuotta ennen kuin opetettava täyttää ajokortin saamisen vähimmäisiän. Luvan voimassaolo päättyy, kun lupaan oppilaaksi merkitty on suorittanut hyväksytysti B-luokan kuljettajantutkinnon.

Opetuslupa, joka oikeuttaa antamaan harjoitteluvaiheen ja syventävän vaiheen opetuksen, myönnetään yhdeksi vuodeksi. Opetusluvan voimassaolo päättyy kun opetus on annettu.

Muu opetuslupa myönnetään enintään yhdeksäksi kuukaudeksi ja aikaisintaan kuusi kuukautta ennen kuin opetettava täyttää opetusajoneuvon luokkaa vastaavan ajokortin saamiselle säädetyn vähimmäisiän. Opetusluvan voimassaolo päättyy kun kuljettajantutkinto on suoritettu tai, jos kuljettajantutkintoa ei vaadita, kun opetus on annettu.

Uutta lupaa myönnetyn opetusluvan voimassaolon jatkamiseksi ei saa myöntää ilman pätevää syytä. Luvan myöntämiseen ei sovelleta 42 §:n 2 momentissa olevaa rajoitusta.

43 §

Opetuslupaopetuksen toteuttaminen

Opetuslupaopetuksen sisältöön ja ajoneuvon kuljettajaan sovelletaan opetusluvalla annettavassa opetuksessa, mitä autokouluopetuksesta säädetään. Opetuksen aloittamisesta on voimassa, mitä 38 §:ssä säädetään.

Ajo-opetuksessa on käytettävä siihen luokkaan ja AM-luokassa siihen ajoneuvotyyppiin kuuluvaa ajoneuvoa, jonka ajo-oikeutta varten opetus annetaan. Ajo-opetus on annettava muutostarkastuksessa opetusajoneuvoksi hyväksytyllä ajoneuvolla, jos hyväksymistä 39 §:n 1 momentin 5 kohdan tai 40 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan edellytetään. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset opetuslupa-ajoneuvolle asetettavista vaatimuksista sekä muista opetuslupaan liittyvistä vaatimuksista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyyn opetuslupaun sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Opetus saadaan kuitenkin aloittaa ilman autokoulussa annettavaa opetusta, B-luokan opetusluvalla opettajalta ja opetettavalta ei vaadita käyntiä autokoulussa opetuksen edistymisen arvioimiseksi ja B-luokan opetusluvan haltija saa antaa kaiken kuljettajantutkintoon pääsemisen edellytyksenä olevan opetuksen.

Ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyyn opetuslupaun merkityn ajoneuvon tai ajoneuvojen lisäksi tai sijasta saadaan tämän lain tultua voimaan käyttää muutakin ajoneuvoa, jos se täyttää tässä laissa säädetty vaatimukset.

Ennen tämän lain voimaantuloa suoritettu 39 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu opetuslupaopettajan koe on voimassa mainitun pykälän 4 momentin mukaisesti.

Helsingissä 31 päivänä lokakuuta 2013

Pääministerin estyneenä ollessa, ulkoasiainministeri

ERKKI TUOMIOJA

Asunto- ja viestintäministeri *Pia Viitanen*

Rinnakkaisteksti

Laki**ajokorttilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ajokorttilain (386/2011) 35 §:n 2 ja 3 momentti ja 41 §,
 sellaisina kuin niistä ovat 35 §:n 3 momentti ja 41 § laissa 1081/2012,
muutetaan 40 §:n 1 momentin johdantokappale ja 5 kohta sekä 42 ja 43 §,
 sellaisina kuin niistä ovat 40 §:n 1 momentin johdantokappale ja 5 kohta laissa 1081/2012,
 sekä
lisätään 40 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 1081/2012, uusi 6 kohta ja lakiin
 uusi 42 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

35 §

Kuljettajaopetuksen tavoite

Kuljettajaopetuksen tavoitteena on edistää oppilaiden kehittymistä vastuullisiksi kuljettajiksi antamalla heille perusvalmiudet kuljettaa ajoneuvoa liikenteessä turvallisesti. Tarkoituksena on, että he tuntevat vastuunsa kuljettajina myös muiden tienkäyttäjien turvallisuudesta ja ympäristövaatimusten huomioon ottamisesta ja sovittavat ajotapansa sen mukaisesti.

AM-luokan ajokorttia varten annettavassa opetushupaopetuksessa erityisenä tavoitteena on lisätä uusien kuljettajien turvallisuutta ja siihen vaikuttavien näkökohtien huomioon ottamista ajamisessa opetusluvan haltijan osallistumisella opetukseen.

(kumotaan)

Mitä 2 momentissa säädetään AM-luokan opetushupaopetuksesta, koskee myös A1-, A2-, A- ja B-luokan ajokorttia varten annettavaa opetushupaopetusta, jollei opettajan kelpoisuudesta muuta johdu.

(kumotaan)

39 §

39 §

*B-luokan opetusluvan myöntämisen perusteet**B-luokan opetusluvan myöntämisen perusteet*

Opetusluvan myöntämisen edellytyksenä B-luokan ajokorttia varten annettavaan kuljetta-

Opetusluvan myöntämisen edellytyksenä B-luokan ajokorttia varten annettavaan kul-

jaopetukseen on, että:

5) opetuksessa käytettävässä ajoneuvossa on tarvittavat ajohallintalaitteet opettajaa varten ja ajoneuvo on muutuskatsastuksessa hyväksytty opetusajoneuvoksi.

40 §

Opetuslupaperusteet muuhun kuin B-luokan opetukseen

Muun kuin B-luokan opetusluvan myöntämiseen sovelletaan 39 §:n säännöksiä alla olevin poikkeuksin:

5) A1-, A2- tai A-luokan opetuslupaa 24 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun opetuksen antamiseksi hakevalla on oltava liikenneopettajalupa ja moottoripyörällä ajo-opetusta antavan opettajan kelpoisuus taikka Liikenteen turvallisuusviraston hyväksymä muu kouluttajakoulutuksella tai sitä vastaavalla kokemuksella saavutettu kelpoisuus moottoripyöräkoulutuksen antamiseen.

41 §

Opetuslupaopetuksen toteutus B- ja AM-luokan sekä moottoripyörän ajokorttia varten

Ennen B-luokan ajo-opetuksen aloittamista opettajan, jolla ei ole liikenneopettajalupaa, on yhdessä oppilaan kanssa osallistuttava autokoulussa annettavaan opetuslupaopetusta tukevaan opetukseen ja opetuksen aikana suoritettavaan oppimisen ja ajotaidon edistymistä arvioivaan ajoon.

Vaikeissa olosuhteissa ajamisen ajo-opetus on B-luokan opetuslupaopetuksessa annettava autokoulussa, jos opetusluvan haltijalla ei

jettajaopetukseen on, että:

5) *perusvaiheen* opetuksessa käytettävässä ajoneuvossa on tarvittavat ajohallintalaitteet opettajaa varten ja ajoneuvo on muutuskatsastuksessa hyväksytty opetusajoneuvoksi.

40 §

Opetuslupaperusteet muuhun kuin B-luokan opetukseen

Muun kuin B-luokan opetusluvan myöntämiseen sovelletaan 39 §:n säännöksiä alla olevin poikkeuksin:

5) A1-, A2- tai A-luokan opetuslupaa 24 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun opetuksen antamiseksi hakevalla on oltava liikenneopettajalupa ja moottoripyörällä ajo-opetusta antavan opettajan kelpoisuus taikka Liikenteen turvallisuusviraston hyväksymä muu kouluttajakoulutuksella tai sitä vastaavalla kokemuksella saavutettu kelpoisuus moottoripyöräkoulutuksen antamiseen;

6) 39 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu hyväksyminen opetusajoneuvoksi edellyttään vain, jos opetusajoneuvossa on oltava ajohallintalaitteet opettajaa varten.

(41 § kumotaan)

Voimassa oleva laki

ole liikenneopettajalupaa. Kuljettajaopetuksen sisältöön ja ajoneuvon kuljettajaan opetusluvalla annettavassa ajo-opetuksessa sovelletaan, mitä autokouluopetuksesta säädetään.

(43 §:n 1 momentti)

Ennen AM-luokan mopon tai kevyen nelipyörän kuljetusoikeuden saamista varten annettavan ajo-opetuksen aloittamista opettajan, jolla ei ole liikenneopettajalupaa, on yhdessä oppilaan kanssa osallistuttava autokoulussa annettavaan opetuslupaopetusta tukevaan mopon ja kevyen nelipyörän kuljettamisen turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä käsittelevään opetukseen. AM-luokan mopon kuljettamista koskevassa ajo-opetuksessa on käytettävä mopoa ja AM-luokan kevyen nelipyörän ajo-opetuksessa kevyttä nelipyörää. Ajo-opetusta liikenteessä saadaan antaa vasta, kun oppilas on täyttänyt 15 vuotta.

(43 §:n 1 ja 2 momentti)

Ennen A1-, A2- tai A-luokan ajo-opetuksen aloittamista opettajan, jolla ei ole liikenneopettajalupaa ja moottoripyörällä ajo-opetusta antavan opettajan kelpoisuutta, on yhdessä oppilaan kanssa osallistuttava autokoulussa annettavaan opetuslupaopetusta tukevaan ja moottoripyörän kuljettamisen turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä käsittelevään opetukseen. Opetuksessa on käytettävä suoritettavaan luokkaan kuuluvaa ajoneuvoa.

(43 §:n 2 momentti)

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitetun yhteisopetuksen ja arvioivan ajon sekä 3 ja 4 momentissa tarkoitetun opetuksen sisällöstä ja määristä, opetuslupa-ajoneuvon vaatimuksista sekä muista opetusluvan vaatimuksista.

42 §

42 §

Opetusluvan myöntäminen

Opetusluvan myöntäminen

Opetusluvan myöntää poliisi. Lupa oikeuttaa luvassa mainitun luvanhaltijan antamaan kuljettajaopetusta luvassa määrätyle henkilöille. Opetuslupa saadaan kuitenkin merkitä luvanhaltijoiksi kaksi henkilöä, jos he ovat 40 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja oppisopimussuhteessa olevia opettajia.

Hakijalla voi samanaikaisesti olla voimassa enintään kaksi opetuslupaa.

Opetuslupa myönnetään enintään yhdeksäksi kuukaudeksi ja aikaisintaan kuusi kuukautta ennen kuin opetettava täyttää opetus-

Opetusluvan myöntää poliisi. Lupa on merkittävä luvanhaltija, opetettava sekä ajo-oikeuden luokka. AM-luokan opetuslupa on lisäksi merkittävä ajoneuvotyyppi, jota koskevaan kuljettajaopetukseen lupa oikeuttaa.

Hakijalle voidaan myöntää enintään kuusi opetuslupaa kolmen vuoden aikana, ellei opettaja ole opetettavan vanhempi, isovanhempi, huoltaja, lapsi, lapsenlapsi tai sisarus.

Opetuslupa saadaan myöntää kahdelle ja

ajoneuvon luokkaa vastaavan ajokortin saamiselle säädetyn vähimmäisiän. Uutta lupaa myönnetyn opetusluvan voimassaolon jatkamiseksi ei saa myöntää ilman pätevää syytä. Luvan myöntämiseen ei sovelleta 2 momentissa tarkoitettua rajoitusta.

Opetuslupaan on merkittävä ajoneuvo, jolla opetus on annettava.

opetettavia saa olla kaksi, jos opettaja tai opettajat ovat opetettavan tai opettavien vanhempia, isovanhempia, huoltajia, lapsia, lapsenlapsia tai sisarusia.

Opetuslupa saadaan myöntää kahdelle myös, jos he ovat 40 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettussa oppisopimussuhteessa olevia opettajia.

Jos opetuslupa myönnetään kahdelle, toinen heistä on nimettävä vastuulliseksi opettajaksi, joka antaa opetustodistuksen.

42 a §

Opetusluvan voimassaolo

(43 §:n 3 momentti)

B-luokan opetuslupa lyhytaikaisen ajokortin suorittamista varten myönnetään kahdeksi vuodeksi ja aikaisintaan vuotta ennen kuin opetettava täyttää ajokortin saamisen vähimmäisiän. Luvan voimassaolo päättyy, kun lupaan oppilaaksi merkitty on suorittanut hyväksytysti B-luokan ajokokeen.

(43 §:n 4 momentti)

Opetuslupa, joka oikeuttaa antamaan harjoitteluvaiheen ja syventävän vaiheen opetuksen, myönnetään yhdeksi vuodeksi. Opetusluvan voimassaolo päättyy kun opetus on annettu.

(42 §:n 3 momentti)

Muu opetuslupa myönnetään enintään yhdeksäksi kuukaudeksi ja aikaisintaan kuusi kuukautta ennen kuin opetettava täyttää opetusajoneuvon luokkaa vastaavan ajokortin saamiselle säädetyn vähimmäisiän. Opetusluvan voimassaolo päättyy kun kuljettajan tutkinto on suoritettu tai, jos kuljettajantutkintoa ei vaadita, kun opetus on annettu.

(42 §:n 3 momentti)

Uutta lupaa myönnetyn opetusluvan voimassaolon jatkamiseksi ei saa myöntää ilman pätevää syytä.

43 §

B-luokan opetusluvan myöntämistä koskevat poikkeukset

B-luokan opetuslupaan voidaan merkitä luvanhaltijoiksi kaksi henkilöä ja kaksi opetettavaa, jos opettaja tai opettajat ovat opetettavan tai opettavien vanhempia, isovanhempia tai *muuta* huoltajia taikka lapsia, lapsen-

43 §

Opetuslupaopetuksen toteuttaminen

Opetuslupaopetuksen sisältöön ja ajoneuvon kuljettajaan sovelletaan opetusluvalla annettavassa ajo-opetuksessa, mitä autokouluopetuksesta säädetään. Opetuksen aloittamisesta on voimassa mitä 38 §:ssä säädetään.

lapsia tai sisaruksia. Jos opetuksessa käytetään useampaa ajoneuvoa, ne on merkittävä opetuslupa. Jos opetuslupa myönnetään kahdelle henkilölle, toinen heistä on nimettävä vastuulliseksi opettajaksi, joka antaa opetustodistuksen.

Kaikkien opetuslupa-anneksien on osallistuttava 41 §:ssä tarkoitettuun opetukseen autokoulussa.

B-luokan opetuslupa lyhytaikaisen ajokortin suorittamista varten myönnetään kahdeksi vuodeksi ja korkeintaan vuosi ennen kuin opetettava täyttää ajokortin saamisen vähimmäisiän. Luvan voimassaolo päättyy, kun lupaan oppilaaksi merkitty on suorittanut hyväksytysti B-luokan ajokokeen.

Syventävän vaiheen opetukseen opetuslupa myönnetään enintään kuudeksi kuukaudeksi ja aikaisintaan kolmen kuukauden kuluttua B-luokan ajo-oikeuden saamisesta.

Ajo-opetuksessa on käytettävä siihen luokkaan ja AM-luokassa siihen ajoneuvotyyppiin kuuluvaa ajoneuvoa, jonka ajo-oikeutta varten opetus annetaan. Ajo-opetus on annettava muutostodistuksessa *opetusajoneuvoksi hyväksytyllä ajoneuvolla, jos hyväksymistä 39 §:n 1 momentin 5 kohdan tai 40 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan edellytetään.* Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset opetuslupa-ajoneuvolle asetettavista vaatimuksista sekä muista opetuslupa-anneksista.

(kumotaan)

(42 a §:n 1 momentti)

(42 a §:n 2 momentti)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyyn opetuslupa-annekselle sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Opetus saadaan kuitenkin aloittaa ilman autokoulussa annettavaa opetusta, B-luokan opetusluvalla opettajalta ja opetettavalta ei vaadita käyntiä autokoulussa opetuksen edistymisen arvioimiseksi ja B-luokan opetusluvalla haltija saa antaa kaiken kuljettajantutkintoon pääsemisen edellytyksenä olevan opetuksen.

Ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyyn opetuslupa-annekselle merkityn ajoneuvon tai ajoneuvojen lisäksi tai sijasta saadaan tämän lain tultua voimaan käyttää muutakin ajoneuvoa, jos se täyttää tässä laissa säädetyt vaatimukset.

Ennen tämän lain voimaantuloa suoritettu 39 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu opetuslupaopettajan koe on voimassa mainitun pykälän 4 momentin mukaisesti.
